

Opinie młodzieży z pogranicza czesko-polskiego o małżeństwach mieszanych narodowościowo

Streszczenie: Młodzi ludzie żyjący w środowiskach zróżnicowanych kulturowo stają przed różnymi decyzjami. Jedną z nich jest wybór partnera życiowego. Autor podejmie próbę poznania kryteriów, jakimi kieruje się młodzież podczas dokonywania tego wyboru, oraz jej opinii na temat małżeństw mieszanych narodowościowo. Scharakteryzowane zostały bariery społeczne, kulturowe i religijne postrzegane przez młode pokolenie Czechów i Polaków z Zaolzia w Republice Czeskiej.

Słowa kluczowe: małżeństwa narodowościowe, młodzież, Zaolzie

Etap wchodzenia w dorosłe życie jednostek związany jest z nawiązywaniem bliższych relacji z płcią przeciwną, poszukiwaniem partnera oraz próbą stworzenia trwalszych wzajemnych więzi. Proces ten jest niezmiernie ważny w życiu każdego człowieka, bowiem od niego zależy przetrwanie jednostki, przekaz życia oraz jej przyszły los. Warto zatem poznać kryteria wyboru przyszłego partnera oraz opinie na temat skutków, jakie dokonany wybór przyniesie w przyszłości dla małżeństwa i rodziny. Małżeństwa mieszane narodowościowo to takie, w których partnerzy wywodzą się z różnych kultur. W tym przypadku chodzi o małżeństwa czesko-polskie. W artykule podjąłem próbę poznania opinii młodzieży na temat małżeństw mieszanych: kryteriów wyboru partnera, trudności, na jakie mogą napotykać małżeństwa mieszane narodowościowo, oraz przyczyn wzajemnych konfliktów występujących w tych typach małżeństw. Aby otrzymać odpowiedzi na zadane pytania, przeprowadziłem badania wśród uczniów ze szkół średnich na pograniczu czesko-polskim. Charakteryzując ten teren, można powiedzieć, że jest to teren graniczny Republiki Czeskiej z Polską. Ciągnie się on wzdłuż rzeki Olzy, dlatego też często przez Polaków nazywany zostaje Śląskiem Zaolziańskim lub Zaolziem¹. Administracyjna nazwa to Kraj Morawsko-Śląski (jego od-

¹ J. Januszewska-Jurkiewicz, K. Nowak: *Zaolzie w granicach województwa ślą-*

powiednik to województwo po stronie polskiej), wchodzący w skład trzech byłych powiatów: Karwina, który leży na Śląsku w całości, Frydek-Mistek, którego śląska część leży na wschód od rzeki Ostrawicy, oraz miejski powiat Ostrawa, z którego do Śląska Cieszyńskiego należy dzielnica Śląska Ostrawa².

Poddając analizie zagadnienie małżeństw i rodzin na terenie Zaolzia, trzeba wyróżnić kilka ważnych aspektów oddziałujących na to zjawisko. Jednym z najważniejszych czynników warunkujących proces tworzenia i funkcjonowania małżeństw na tym obszarze jest kontekst historyczny. Wydarzenia historyczne kształtowały wizerunek małżeństw i rodzin na pograniczu³. Dochodziło do częstej zmiany przynależności państwowej w historii tego skrawka ziemi, co z kolei pociągało za sobą zmianę polityczną, gospodarczą i religijną. Ziemie te często zmieniały swych właścicieli. Początkowo związane były z Państwem Wielkomorawskim, około roku 960–990 przyłączone zostały do państwa Polan, w innym okresie znalazły się pod władzą państwa Prus, dlatego też stanowią swoiste bogactwo kulturowe wraz z jego napływową ludnością⁴. Teren ten był obszarem trójetnicznym, dopiero po wysiedleniu ludności niemieckiej (rok 1945) na rzecz osadnictwa Czechów oraz Polaków, kultura lokalna wchłaniała różne wartości, tworząc pogranicza polsko-czeskie, polsko-niemieckie i czesko-niemieckie⁵. Według ostatniego spisu ludności (26.03.2013) teren ten zamieszkuje 766 300 Czechów, 46 270 Morawian, 28 138 Polaków, 26 068 Słowaków, 11 050 Ślązaków, 1900 Wietnamczyków, 1371 Węgrów, 1155 Niemców, 691 Romów, 673 Ukraińców oraz

skiego. W: F. Serafin (red.): *Województwo śląskie (1922–1939) Zarys monograficzny*. Katowice 1996, UŚ, s. 196–197.

² T. Siwek: *Zarys geografii i przyrody czeskiego Śląska Cieszyńskiego*. Macierz Zemi Cieszyńskiej, *Śląsk Cieszyński, Środowisko naturalne, Zarys dziejów, Zarys kultury materialnej i duchowej*. Cieszyn 2001, Offsetdruk, s. 74.

³ J. Nikitorowicz pograniczem nazywa: „obszar pomiędzy centrami, pomiędzy tym, co znajduje się na granicach i przynależć może do obu centrów, zachodząc na siebie”. Wyróżnia on kilka ich form: „terytorialne (stykowe, przejściowe), treściowo-kulturowe (wykazujące brak jednorodnej kulturowo wspólnoty), interakcyjne (tzw. miejsce wzajemnego dialogu kultur) oraz pogranicza stanów i aktów świadomości jednostek”. Zob.: J. Nikitorowicz: *Pogranicze – tożsamość – edukacja międzykulturowa*. Białystok 1995, Wydawnictwo Uniwersyteckie „Trans Humana”, s. 11–15.

⁴ K. D. Kadłubiec: *Uwarunkowania cieszyńskiej kultury ludowej*. Czeski Cieszyn 1987, ZG PZKO, s. 6.

⁵ E. Pietraszek: *Kraj trzech nacji*. W: B. Bazieli (red.): *Śląsk. Etniczno-kulturowa wspólnota i różnorodność*. Wrocław 1995, UW, s. 31.

484 Rosjan⁶. Różnorodność narodowościowa powoduje wzajemne zderzanie się i przenikanie kultur⁷.

Czynnik asymilacji w procesie tworzenia relacji małżeńsko-rodzinnych

Teren ten od czasów historycznych zmieniał swoje granice i przynależność państwową, zmuszając ludność zamieszkującą te obszary do nieustannych walk ze skutkami tych podziałów. Konsekwencją tych przeobrażeń jest proces asymilacji. N. Goodman przez asymilację rozumie sytuację, kiedy „grupa mniejszościowa modyfikuje swoje odrębne cechy i zwyczaje, aby dostosować się do modelu grupy dominującej”⁸. Mniejszość, w ujęciu Jerzego Nikitorowicza, rozumiana jest jako zbiorowość społeczna, mniejsza liczbowo od innej zbiorowości społecznej, z uwzględnieniem specyficznych cech, spośród których należy wymienić: odmienność rasy, pochodzenie etniczne, język, religie, obyczaje itp.⁹. Wyraźnie proces asymilacji zaobserwować można w obrębie rodzin, kiedy osoba zawiera małżeństwo z partnerem innej narodowości. Socjolog Halina Rusek uważa, że przy zawieraniu małżeństw mieszanych partner wywodzący się z mniejszości narodowej ulega wpływom partnera z grupy większościowej, wchodzi w relacje z tą grupą, zazwyczaj utożsamiając się z nią. Mówimy tu o asymilacji narodowej¹⁰. Tego typu sytuacje nierzadko są obecne na pograniczu czesko-polskim, w społeczności zaolziańskiej. Ludność Zaolzia tworzy związki partnerskie, małżeńskie z Czechami, rezultatem czego są małżeństwa polsko-czeskie. Wyniki badań prowadzonych przez Janinę Urban wykazały, że narodowość nie stanowi przeszkód w tworzeniu pomyślniej wzajemnej relacji dwojga osób, jednak jednostki w tego typu małżeństwach powinny być świadome możliwości wystąpienia nieporozumień z racji pochodzenia z różnych środowisk kulturowych, a więc obyczajów,

⁶ <http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=404&tu=30810&th=&v=&vo=null&vseuzemi=null&void=> (20.12.2013).

⁷ I. Białas, M. Lipa-Kuczyńska: *Rodzina śląska w XIX–XX wieku*. Bytom 1997, Muzeum Górnośląskie w Bytomiu, s. 5–7.

⁸ N. Goodman: *Wstęp do socjologii*. Poznań 1997, Zysk i S-ka, s. 155.

⁹ J. Nikitorowicz: *Grupy etniczne w wielokulturowym świecie*. Sopot 2010, GWP, s. 261.

¹⁰ H. Rusek: *Kulturowe wzory życia polskich rodzin na Zaolziu a asymilacja. Studium socjologiczne*. Katowice 1997, UŚ, s. 14.

tradycji, języka czy też wyznania¹¹. Przyczyną nieporozumień bądź konfliktów jest zderzenie się obu kultur. Dlatego też niezmiernie istotne okazało się zbadanie opinii na ten temat wśród młodzieży.

Problematyka badań

Badaniami objęto grupę 330 uczniów (o podobnej granicy wiekowej 18 lat) z obu zbiorowości Czechów, jak i Polaków z Zaolzia, z powiatów karwińskiego oraz frydeckiego. Do dalszych analiz zakwalifikowano 300 kwestionariuszy ankiet, reszta bowiem była tylko częściowo wypełniona. Spośród osób biorących udział w badaniach 200 respondentów stanowiła młodzież czeska, natomiast 100 osób reprezentowało młodzież polską żyjącą na Zaolziu. Przyczyna rozbieżności w liczebności obu grup wynika z faktu, że młodzież polska żyjąca na tych terenach stanowi grupę mniejszościową w stosunku do większościowej grupy Czechów. Dlatego też do badań zostali wybrani uczniowie ze średnich szkół funkcjonujących na badanym terenie. Gimnazjum z polskim językiem nauczania to jedna z placówek, w której proces kształcenia przebiega w języku polskim. Akademia Handlowa w Czeskim Cieszynie jest placówką, w której – oprócz klas czeskich – funkcjonują klasy polskie. Gimnazjum w Czeskim Cieszynie to liceum wyłącznie czeskie¹². Szkoła Rolnicza to ostatnia ze szkół, w której przeprowadzone zostały badania, większość uczniów tej placówki stanowią Czesi. Taki dobór grupy badanej miał znaczenie z racji możliwości dotarcia do tych osób (młodzież szkolna), znajdujących się na progu dorosłości, stojących przed decyzją życia w samotności bądź w małżeństwie, mających zdolność zrozumienia zagadnień będących przedmiotem analizy.

Wybór partnera życiowego

Uczniowie zostali poproszeni o wskazanie kryteriów wyboru partnera. Niezmiernie istotne w tej kwestii okazały się pytania mające na celu zbadanie ich oczekiwań wobec przyszłego partnera. Młodzież mogła dokonać wyboru, zaznaczając jeden wariant z poniżej przedstawionych odpowiedzi: a) ten sam wiek lub niezbyt wielka różnica wieku pomiędzy partnerami; b) wyż-

¹¹ Tamże, s. 73.

¹² W Republice Czeskiej gimnazja są odpowiednikami polskich liceów ogólnokształcących.

sze wykształcenie; c) jednorodność narodowa; d) jednorodność wyznaniowa; e) bogate doświadczenie w sferze seksualnej; f) inne, jakie?; g) nie mam specjalnych oczekiwań. Rozbieżność w oczekiwaniach Czechów i Polaków ilustruje tabela 1.

Tabela 1. Narodowość badanych uczniów a oczekiwania wobec przyszłego partnera (dane w procentach)

Kategorie	Polacy	Czesi	Ogółem
Ten sam wiek lub podobna granica wieku	33,0	31,0	31,7
Wyższe wykształcenie	2,0	7,0	5,3
Jednorodność narodowa	15,0	6,5	9,4
Jednorodność wyznaniowa	25,0	5,5	12,0
Bogate doświadczenia seksualne	50	17,0	13,0
Inne, jakie?	7,0	19,5	15,3
Nie mam specjalnych oczekiwań	13,0	13,5	13,3

Źródło: opracowanie własne.

Przedstawione dane wskazują, że istnieją różnice między preferencjami Czechów oraz Polaków z Zaolzia. Można zauważyć, że uczniowie najczęściej wskazywali wiek za najważniejsze kryterium przy wyborze partnera. Odpowiedź tę podało 31,7% respondentów, w tym 33% Polaków i 31% Czechów. Drugie miejsce w wyborach uczniów zajął wariant „inne”, wybrany przez 15,3% osób. Najczęściej podawanymi przez respondentów okazały się: miłość, postawa tolerancji, wzajemne wsparcie partnerów, podobne zainteresowania oraz zrozumienie. Częściej tę odpowiedź zaznaczyli uczniowie z grupy czeskiej: 19,5% osób, w stosunku do 7% badanych Polaków. Kolejna grupa (13,3%) to osoby niemające specjalnych oczekiwań wobec przyszłego partnera. Wśród Polaków odpowiedź tę zaznaczyło 13% respondentów, w grupie Czechów 13,5% osób. Ważnym kryterium przy wyborze partnera okazały się bogate doświadczenia w sferze seksualnej, które wybrało 13% ogółu badanych, w tym 17% Czechów i 5% Polaków. Dla Polaków ważna okazała się jednorodność wyznaniowa, którą wskazało 25% badanych, ale tylko 5,5% osób ze społeczności czeskiej. Można wysunąć wniosek, że młodzież polska częściej niż badani Czesi kieruje się względami religijnymi podczas dobierania się w pary. Aktywność religijna partnera wśród Polaków jest wysoce cenioną wartością. Kolejne miejsce w wyborach badanych zajęła jednorodność narodowa. Została ona wskazana przez 9,4% ogółu respondentów, w tym 15% Polaków, i zdecydowanie mniej, bo 6,5% osób w grupie badanych Czechów. Okazuje się, że Czesi w mniejszej mierze kierują się narodowością partnera.

Przynależność „drugiej połowy” do tej samej grupy narodowościowej wysoce ceniona jest przez Polaków w odróżnieniu od badanych z grupy czeskiej. Wśród Polaków zawierających związki małżeńskie z osobami z Czech pojawiają się tendencje utożsamiania się z kulturą oraz wartościami obcego narodu¹³. Asymilacja przybiegająca na tej płaszczyźnie życia nacechowana jest intensywnością, bowiem ważną rolę odgrywa tutaj dwoistość tożsamości występująca u młodzieży z Zaolzia. Młodzież, pomimo silnych więzi z Polską, uznaje państwo czeskie za swoją ojczyznę¹⁴. Ostatnie miejsce w wyborach badanych zajęło wykształcenie, które wskazało 5,3% ogółu badanych, w tym 2% Polaków oraz 7% Czechów.

Opinie uczniów na temat małżeństw mieszanych narodowościowo

Omówione wyniki badań odnoszące się do narodowości pozwalają zauważyć, że narodowość dla badanej młodzieży – zwłaszcza czeskiej – nie stanowi ważnego kryterium podczas wyboru partnera życiowego. Kolejny temat poszerzający tę kwestię dotyczył zagadnienia małżeństw, a mianowicie opinii na temat występowania trudności w małżeństwach mieszanych pod względem narodowości w stosunku do małżeństw jednorodnych. Badani poproszeni zostali o wskazanie najczęstszych przyczyn tychże trudności.

Tabela 2. Opinie uczniów na temat obecności problemów w małżeństwach mieszanych (dane w procentach)

Kategorie	Polacy	Czesi	Ogółem
Tak	34	31	32
Nie	66	69	68

Źródło: opracowanie własne.

Odwołując się do danych zawartych w tabeli 2, zauważamy, że większość badanych uczniów (68%) prezentuje pogląd, że małżeństwa mieszane nie napotykają na większe problemy niż małżeństwa jednorodne narodowościowo. Taką opinię przedstawiło 69% Czechów i 66% Polaków. Istnieje jednak grupa osób (32%) posiadających odmienną opinię na ten temat. Ich zdaniem mał-

¹³ H. Rusek: *Kulturowe wzory życia polskich rodzin na Zaolziu a asymilacja. Studium socjologiczne*. cyt. wyd., s. 68.

¹⁴ Tamże, s. 161.

żeństwa mieszane przeżywają większe trudności niż małżeństwa jednorodne. Tak sądzi 34% badanych Polaków oraz niewiele mniej, bo 31% Czechów. Rozważając ten wątek, warto zastanowić się nad przyczynami tych problemów i wskazać najczęstsze płaszczyzny ich występowania. Dlatego też respondentów poproszono o wskazanie najczęstszych przyczyn wzajemnych nieporozumień. Badani mogli przedstawić własne zdanie na ten temat lub wybrać z podanych odpowiedzi: przyczyną konfliktów w małżeństwach mieszanych może być inna hierarchia wartości lub różne poglądy partnerów z racji tego, że wywodzą się oni z różnych kultur; innym źródłem wzajemnych konfliktów mogą być odmienne poglądy partnerów; język to kolejna z barier, która może stanowić trudności we wzajemnym funkcjonowaniu w obrębie małżeństw mieszanych; negatywne oddziaływanie własnej grupy narodowościowej jednego lub obu partnerów może być przyczyną wiodącą do konfliktów; mam inne zdanie na ten temat.

Tabela 3. Opinie uczniów na temat najczęstszych problemów występujących w małżeństwach mieszanych (dane w procentach)

Kategorie	Polacy	Czesi	Ogółem
Inna hierarchia wartości	33,5	21,0	21,9
Odmienne poglądy	32,4	48,4	42,7
Język	26,5	4,8	12,5
Nacisk własnej grupy	17,6	24,2	21,9
Inne, jakie?	0,0	1,6	1,0

Źródło: opracowanie własne.

Trudności małżeństw mieszanych, zdaniem uczniów, najczęściej wynikają z odmiennych poglądów obu partnerów. Wariant ten wybrało 42,7% ogółu badanych. Zdecydowanie częściej odpowiedź ta została wskazana w grupie Czechów, wybrało ją 48,4% respondentów, w stosunku do 32,4% Polaków. Kolejną przyczyną wzajemnych konfliktów spowodowana może być odmienną hierarchią wartości obu partnerów. Tak sądzi 33,5% Polaków oraz nieco mniej, bo 21% Czechów. Identyczna liczba osób jak w poprzednim przypadku uważa, że konflikty w małżeństwach mieszanych narodowościowo spowodowane są naciskiem własnej grupy narodowej. Niekorzystne oddziaływanie grupy rówieśniczej na relację małżeńską wskazało 17,6% badanych Polaków oraz nieco więcej, bo 24,2% badanych Czechów. Czesi w większym stopniu od Polaków obawiają się nacisków grupy narodowej niekorzystnie wpływających na relację małżeńską. Kolejną negatywną konsekwencją jest konflikt

mający swe podłoże w barierze językowej pomiędzy partnerami. Bardziej świadomi tego niebezpieczeństwa są Polacy, w odróżnieniu od Czechów. Dla 26,5% Polaków odmienny kod językowy może być źródłem konfliktów w stosunku do 4,8% respondentów z grupy czeskiej. Tylko jedna osoba z narodowości czeskiej uważa, że przyczyną trudności w małżeństwach mieszanych są stosunki w obrębie rodzin partnerów.

Próba podsumowania

Podsumowując dane dotyczące konfliktów w obrębie małżeństw mieszanych, można odnotować różnice w wyborach uczniów z obu grup, polskiej, jak i czeskiej. Uczniowie z polskich szkół z Zaolzia za najczęstsze przyczyny konfliktów podali: inną hierarchię wartości, odmienne poglądy partnerów oraz różniący się kod językowy partnera stanowiący źródło nieporozumień we wzajemnym związku małżeńskim. Badani Czesi natomiast za najważniejsze problemy małżeństw mieszanych narodowościowo uznali: odmienne poglądy partnerów w ważnych kwestiach (edukacja i wychowanie dzieci), niekorzystny wpływ grupy narodowej na małżeństwo oraz odmienną hierarchię wartości partnerów w małżeństwie.

Dane uzyskane z badań informują, że jednorodność narodowa obu partnerów dla wielu osób nie ma zasadniczego znaczenia. Przytaczając wyniki na ten temat, widzimy, że to kryterium ważne okazało się tylko dla 9,4% ogółu badanych uczniów. Większe znaczenie przypisywali mu Polacy (15,0%) niż młodzież czeska (6,5%). Kolejnym wnioskiem wynikającym z badań są opinie większości respondentów (68,0%), że w obrębie małżeństw mieszanych mają miejsce te same trudności, jakie występują w małżeństwach jednorodnych narodowościowo. Dane procentowe w obu grupach były dość zbliżone. Wśród Polaków 34,0% badanych podzielało tę tezę, w grupie Czechów było to 31,0% respondentów. Inne zdanie, a więc pogląd głoszący tezę, że małżeństwa mieszane borykają się z większymi trudnościami niż małżeństwa jednorodne narodowościowo, podzielało 32,0% respondentów. Dla tych osób największymi przeszkodami okazały się odmienne poglądy partnerów, z racji pochodzenia z różnych grup narodowościowych. Badani Czesi (48,4%) w przeciwieństwie do (32,4%) Polaków częściej wskazywali ten wątek. Odmierna hierarchia wartości, wybrana przez 21,9% ogółu badanych uczniów, to kolejna rozbieżność prowadząca do wzajemnych nieporozumień, zaznaczana w szczególności przez 33,5% Polaków w odróżnieniu od 21,0% badanych Czechów wybierających ten

wariant odpowiedzi. Taka sama liczba wyborów, czyli 21,9% ogółu badanych, zarejestrowała kolejne zagrożenie małżeństw, jakim jest nacisk własnej grupy narodowej na jednego z partnerów, skutkujący późniejszymi konfliktami w małżeństwie. Uzyskane dane wskazują, że 24,2% Czechów i 17,6% Polaków jest świadoma tego niebezpieczeństwa. Na przedostatnim miejscu młodzież podała barierę językową będącą źródłem wzajemnych nieporozumień w małżeństwie. Tę wypowiedź podało więcej Polaków, bo 26,5% osób, oraz 4,8% respondentów z grupy czeskiej. Inną wypowiedź podała jedna osoba z grupy czeskiej, głosząca pogląd, że źródło rodzących się konfliktów można upatrywać we wzajemnych stosunkach rodzin obu partnerów.

Dla badanej młodzieży, zarówno polskiej, jak i czeskiej, narodowość nie stanowi jedynego ważnego kryterium wyboru partnera życiowego. Toteż dla większości badanych małżeństwa mieszane nie różnią się od małżeństw jednorodnych narodowościowo. W małżeństwach tych istnieje zderzenie się obu kultur, jednak może mieć ono charakter pozytywny bądź negatywny. Pozytywnym oddziaływaniem jest wychowywanie w dwukulturowości, skutkujące głębokim poznaniem własnej kultury, pielęgnowaniem wartości rodzimych oraz interakcją z kulturą dominującą (większościową). Biegłe posługiwanie się kodami językowymi obu kultur, uwarunkowane edukacją w polskich szkołach, to kolejny ważny argument przemawiający za słusznością wstępowania w tego typu związki. Istnieją jednak negatywne konsekwencje takich małżeństw. Są nimi: niezrozumienie, niechęć partnera do uczestnictwa w wychowaniu dwukulturowym lub utrata kontaktu z kulturą rodzimą, poprzez powolne osłabienie więzi jednostki z grupy mniejszościowej¹⁵. Efektem końcowym tych procesów, mających swój początek w małżeństwach mieszanych, jest pogłębiające się zjawisko asymilacji¹⁶.

Bibliografia

Białas I., Lipa-Kuczyńska M.: *Rodzina śląska w XIX–XX wieku*. Bytom 1997, Muzeum Górnośląskie w Bytomiu.

¹⁵ J. Urban: *Wychowanie do dwukulturowości w rodzinach polskiej mniejszości narodowej*. W: T. Lewowicki, J. Suchodolska (red.): *Rodzina – Wychowanie – Wielokulturowość*. Cieszyn 2000, UŚ – Filia w Cieszynie, s. 56–59.

¹⁶ H. Rusek: *Kulturowe wzory życia polskich rodzin na Zaolziu a asymilacja. Studium socjologiczne*. cyt. wyd., s. 109.

- Goodman N.: *Wstęp do socjologii*. Poznań 1997, Zysk i S-ka.
<http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=404&tu=30810&th=&v=&vo=null&vse-uzemi=null&void=> (20.12.2013).
- Januszewska-Jurkiewicz J., Nowak K.: *Zaolzie w granicach województwa śląskiego*. W: F. Serafin (red.): *Województwo śląskie (1922–1939). Zarys monograficzny*. Katowice 1996, UŚ.
- Kadłubiec K. D.: *Uwarunkowania cieszyńskiej kultury ludowej*. Czeski Cieszyn 1987, ZG PZKO.
- Nikitorowicz J.: *Pogranicze – tożsamość – edukacja międzykulturowa*. Białystok 1995, Wydawnictwo Uniwersyteckie „Trans Humana”.
- Nikitorowicz J.: *Grupy etniczne w wielokulturowym świecie*. Sopot 2010, GWP.
- Pietraszek E.: *Kraj trzech nacji*. W: B. Bazieli (red.): *Śląsk. Etniczno-kulturowa wspólnota i różnorodność*. Wrocław 1995, UW.
- Rusek H.: *Kulturowe wzory życia polskich rodzin na Zaolziu a asymilacja. Studium socjologiczne*. Katowice 1997, UŚ.
- Siwek T.: *Zarys geografii i przyrody czeskiego Śląska Cieszyńskiego*. Macierz Ziemi Cieszyńskiej, *Śląsk Cieszyński, Środowisko naturalne, Zarys dziejów, Zarys kultury materialnej i duchowej*. Cieszyn 2001, Offsetdruk.
- Urban J.: *Wychowanie do dwukulturowości w rodzinach polskiej mniejszości narodowej*. W: T. Lewowicki, J. Suchodolska (red.): *Rodzina – Wychowanie – Wielokulturowość*. Cieszyn 2000, UŚ – Filia w Cieszynie.

Opinions of the youth from the Polish-Czech borderland on cross-national marriages

Summary

The young living in culturally diversified environments face various life decisions. One of them is choosing a life partner. The author makes an attempt to learn the criteria which the young follow while choosing a partner and their opinions concerning cross-national marriages. Moreover, what is discussed here are some barriers noticed by the Czech and Polish youth from Zaolzie in the Czech Republic.

Key words: national marriages, youth, Zaolzie

Translated by Agata Cieniałą